

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 503/2012-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. októbra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť Občianskeho združenia L., K., zastúpeného advokátom JUDr. R. B., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Zvolen v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Cb 22/2012 z 28. marca 2012 a Krajského súdu v Banskej Bystrici postupom a rozhodnutím sp. zn. 43 Cob/80/2012 z 15. mája 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Občianskeho združenia L. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. júla 2012 doručená sťažnosť Občianskeho združenia L., K. (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Cb 22/2012 z 28. marca 2012 a Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) postupom a rozhodnutím sp. zn. 43 Cob/80/2012 z 15. mája 2012.

Z podania a jeho príloh vyplynulo, že sťažovateľ sa žalobou doručanou okresnému súdu 3. januára 2012 domáhal zaplataenia istiny s príslušenstvom. Okresný súd vyzval sťažovateľa na zaplataenie súdnych poplatkov, ktoré sťažovateľ v určenej lehote nezaplatil, keďže už v žalobnom návrhu poukázal na skutočnosť, že je oslobodený od úhrady súdneho poplatku podľa § 4 ods. 2 písm. c) zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“). Okresný súd napriek tejto skutočnosti uznesením č. k. 13 Cb 22/2012-30 z 28. marca 2012 zastavil konanie z dôvodu nezaplataenia súdneho poplatku.

Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľ v zákonnej lehote odvolanie. Krajský súd uznesením č. k. 43 Cob/80/2012-36 z 15. mája 2012 rozhodnutie okresného súdu potvrdil, keď dospel k záveru, že súd prvého stupňa postupoval správne, keď na danú vec neaplikoval ustanovenie § 4 ods. 2 písm. c) zákona o súdnych poplatkoch.

Podľa sťažovateľa okresný súd zasiahol do jeho základných práv najmä tým, že pri výklade a aplikácii ustanovení zákona o súdnych poplatkoch nepostupoval v súlade so zákonom. Krajský súd sa dostatočne nevysporiadal s odvolacími dôvodmi sťažovateľa a jeho argumenty nemajú oporu v platnej legislatíve.

Sťažovateľ v sťažnosti ďalej uvádza:

«... Krajský súd v Banskej Bystrici sa podľa názoru sťažovateľa dostatočne nevysporiadal s odvolacími dôvodmi sťažovateľa a odôvodnil svoje závery argumentmi, ktoré nemajú náležitú oporu v platnej legislatíve, keď uviedol: „Oslobodenie od súdnych poplatkov nastáva preto pre združenie na ochranu spotrebiteľov zo zákona iba v tom prípade, keď združenie v konkrétnej prejednávanej veci pôsobí na ochranu spotrebiteľa,“.

Týmto si odvolací súd nekriticky prisvojil závery prvostupňového súdu a uplatnil reštriktívny výklad ustanovenia § 4 ods. 2, písm. c) cit. zákona, stanovujúc tak ďalšie podmienky nad rámec zákonnej úpravy.

Súd v danom prípade nemal podľa názoru sťažovateľa dostatočnú právomoc skúmať iné podmienky, ako je tomu v prípade oslobodenia od súdneho poplatku na návrh účastníka podľa § 138 ods. 1 O. s. p., a preto po zistení, že sťažovateľ bol z hľadiska právnej formy občianskym združením na ochranu spotrebiteľa, mal zobrať na vedomie oslobodenie subjektu od súdneho poplatku zo zákona a mal v súdnom konaní ďalej pokračovať...»

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vo veci jeho sťažnosti náležom takto rozhodol:

„1. Okresný súd Zvolen a Krajský súd v Banskej Bystrici v súdnom konaní pod spis. zn. 43 cob/80/2012 porušil základné právo Občianskeho združenia L. na súdnu a inú právnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo spravodlivé súdne konanie zakotvené v čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Zvolen a Krajskému súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod spis. zn. 43 cob/80/2012 sa prikazuje konať vo veci.

3. Okresný súd Zvolen a Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia Občianskemu združeniu L. vo výške 261,95 Eur na účet jeho advokáta JUDr. R. B., B. do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Za zjavne neopodstatnenú možno považovať aj takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (III. ÚS 175/03).

Podstatou námietok sťažovateľa sú tvrdenia o nesprávnom výklade a aplikácii ustanovenia § 4 ods. 2 písm. c) zákona o súdnych poplatkoch okresným súdom, ktorý si osvojil aj odvolací súd a potvrdil rozhodnutie prvostupňového súdu bez toho, aby sa vysporiadal s odvolacími námietkami sťažovateľa.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

1. Pokiaľ ide o namietané porušenie základných práv sťažovateľa rozsudkom okresného súdu, ústavný súd uvádza, že jeho preskúmaniu bráni princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, obsahom ktorého je pravidlo, že sťažovateľ má právo domáhať sa ochrany základného práva pred ústavným súdom iba v prípade, ak mu túto ochranu nemôže poskytnúť iný súd. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

V danom prípade namietané rozhodnutie okresného súdu bolo predmetom konania krajského súdu v konaní o podanom odvolaní. V súvislosti s namietaným porušením označeného základného práva je z ústavného hľadiska podstatné a určujúce preto len preskúmanie postupu krajského súdu (obdobne napr. m. m. III. ÚS 135/04, IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05). Sťažovateľ teda uplatnil možnosť v ďalšom štádiu konania uplatniť ochranu označených práv. Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť v časti smerujúcej proti rozhodnutiu okresného súdu odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2. Ústavný súd po zoznámení sa s argumentáciou sťažovateľa preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu. Krajský súd potvrdil rozhodnutie okresného súdu podľa § 219 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), pretože ho považoval za vecne správne, a vo svojom rozhodnutí uviedol:

„Podľa § 4 ods. 2 písm. c/ zák. č. 71/1992 Zb. od poplatku sú oslobodení nadácie a charitatívne, humanitárne, ekologické organizácie a združenia pôsobiace na ochranu spotrebiteľov.

Podľa § 3 ods. 4 zák. č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení platnom ku dňu 03. 01. 2012 má každý spotrebiteľ právo združovať sa spolu s inými spotrebiteľmi v združeniach a prostredníctvom týchto združení v súlade so zákonom chrániť a presadzovať oprávnené záujmy spotrebiteľov, ako aj uplatňovať práva zo zodpovednosti voči osobám, ktoré spôsobili škodu na právach spotrebiteľov...

Z právnej úpravy zákona o ochrane spotrebiteľa vyplýva, že ochranu spotrebiteľských práv môžu na súde uplatňovať okrem samotných spotrebiteľov aj združenia pôsobiace na ich ochranu. Novela zákona o súdnych poplatkoch č 71/1991 Zb., vykonaná zák. č. 621/2005 Z. z. rozšírila v § 4 ods. 2 okruh osôb oslobodených od platenia súdneho poplatku zo zákona tak, že pod písm. c) zaradila aj združenia pôsobiace na ochranu spotrebiteľov. Dôvodom bola skutočnosť, že združeniam založeným na ochranu spotrebiteľov sa novelou Zákona o ochrane spotrebiteľa č. 451/2004 Z. z. priznalo právo uplatniť práva spotrebiteľov na súde. Toto oprávnenie združení na ochranu spotrebiteľov je činnosťou vo verejnom záujme podobne, ako je to v prípade charitatívnych, humanitárnych a ekologických organizácií.

Zo stanov predložených žalobcom vyplýva, že žalobca je občianske združenie, ktoré bolo založené, na základe zák. č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších, predpisov a Ministerstvom vnútra zaregistrované dňa 23. 12. 2011 stým, že IČO mu bolo pridelené na základe potvrdenia až 10. 01. 2012, t. j. po podaní žaloby. Z potvrdenia o pridelení IČO vyplýva, že hlavnou jeho činnosťou je odvetvie ekonomickej činnosti. Podľa čl. 2 stanov zameriava združenie svoju činnosť okrem iného aj na ochranu a pomoc občanom vystupujúcim v spotrebiteľských vzťahoch na strane spotrebiteľa, keď ich postavenie v týchto vzťahoch odôvodňuje obavu, že budú alebo by mohli byť ukrátení na svojich právach, ktoré ako práva spotrebiteľa upravuje právny poriadok SR vrátane medzinárodných zmlúv, ktorými je SR viazaná.

Preskúmaním veci dospel odvolací súd k záveru, že predloženými stanovami žalobca síce preukázal skutočnosť, že združenie je založené okrem iného aj na ochranu spotrebiteľov, avšak je treba zdôrazniť, že vykonávanie tohto jeho oprávnenia ako združenia

na ochranu spotrebiteľov by zásadne malo byť činnosťou vo verejnom záujme, pretože len takejto činnosti Zákon o súdnych poplatkoch v zmysle § 4 ods. 2 písm. c/ priznáva, a to za splnenia konkrétnych predpokladov, osobné oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. Oslobodenie od súdnych poplatkov nastáva preto pre združenie na ochranu spotrebiteľov zo zákona iba v tom prípade, keď združenie v konkrétnej prejednávanej veci pôsobí na ochranu spotrebiteľa, a teda chráni a presadzuje v súdnom konaní oprávnené záujmy spotrebiteľa zo spotrebiteľského vzťahu a uplatňuje práva zo zodpovednosti voči osobám, ktoré spôsobili škodu na právach spotrebiteľov...“

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

Ústavný súd v prípadoch, keď riešil problematiku možného porušenia základného práva na súdnu ochranu konkrétnym rozhodnutím všeobecného súdu, uviedol, že právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy neznamena právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi. Z opačného pohľadu možno povedať, že neúspech v súdnom konaní nemožno považovať za porušenie základného práva. Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Ak tento výklad nie je

arbitrárnym a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá dôvod doň zasahovať (napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 67/06, III. ÚS 218/07).

Po oboznámení sa s napadnutými rozhodnutím krajského súdu dospel ústavný súd k záveru, že sťažnosť sťažovateľa v časti napádajúcej rozhodnutie krajského súdu je zjavne neopodstatnená.

V zmysle ustanovenia § 4 ods. 2 písm. c) zákona o súdnych poplatkoch sú ex lege oslobodené od súdnych poplatkov nadácie a charitatívne, humanitárne, ekologické organizácie a združenia pôsobiace na ochranu spotrebiteľov. V zmysle stanov sťažovateľa je jeho cieľom „*podpora aktivít v oblasti vzdelávania a zabezpečovania pomoci svojim členom vo všetkých oblastiach spoločenského bytia, pri riešení ich problémov vo forme konzultácií a zabezpečovaní porád u odborníkov oprávnených takúto pomoc poskytovať...*“ a jeho činnosť sa zameriava „*okrem iného najmä na ochranu a pomoc občanom vystupujúcim v spotrebiteľských vzťahoch na strane spotrebiteľa...*“. V zmysle ustanovenia § 4 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch je zrejmé, že v prípade väčšiny subjektov postačí na oslobodenie od súdnych poplatkov ich určité zaradenie – napr. štátne rozpočtové organizácie, štátne účelové fondy a pod. Pri niektorých subjektoch však nemožno vylúčiť skúmanie jednak postavenia a podstaty činnosti, ktorú pod toto ustanovenie zaradené subjekty vykonávajú, ako aj vecných hľadísk konkrétneho prípadu, najmä z hľadiska, či v danom prípade ide o ochranu verejného záujmu.

K výkladu právnych predpisov a ich inštitútov totiž nemožno pristupovať len z hľadiska textu zákona, a to ani v takom prípade, kedy sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý, ale predovšetkým podľa zmyslu a účelu zákona. Jazykový výklad môže totiž v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu predstavovať len prvotné priblíženie sa k obsahu právnej normy, ktorej nositeľom je interpretovaný právny predpis; na overenie správnosti či nesprávosti výkladu, resp. na jeho doplnenie či upresnenie potom slúžia ostatné interpretačné prístupy postavené na roveň gramatickému výkladu, v tomto prípade systematický a teleologický výklad, ktoré sú spôsobilé v kontexte racionálnej argumentácie

predstavovať významný konektív pri zistení obsahu a zmyslu aplikovanej právnej normy (napr. I. ÚS 351/2010).

Účelom právnej regulácie obsiahnutej v ustanovení § 4 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch je nesporne ochrana verejného a celospoločensky prospešného záujmu.

Ústavný súd po dôslednom preskúmaní obsahu napadnutého rozhodnutia konštatuje, že jeho závery korešpondujú so zmyslom a účelom uvedenej právnej normy. Krajský súd v napadnutom uznesení uviedol, na základe akých skutočností dospel k záveru o potrebe potvrdenia rozhodnutia súdu nižšieho stupňa. Ústavný súd nezistil taký výklad a aplikáciu ustanovenia § 4 ods. 2 písm. c) zákona o súdnych poplatkoch, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto (aj pri zvážení dôsledkov takéhoto výkladu z hľadiska jeho dopadu na princíp spravodlivosti) ústavný súd posúdil výklad krajského súdu ako ústavne konformný.

Na základe uvedených skutočností dospel ústavný súd k záveru, že nemohlo dôjsť k porušeniu sťažovateľom označených základných práv, čo zakladá dôvod na odmietnutie sťažnosti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. októbra 2012